

1: Menselijk kunnen

De bistro heette La Gargouille en was gevestigd in een nauwe steeg in de buurt van Place du Tertre op Montmartre, een hoge heuvel in het 18e arrondissement van Parijs. Een kunstenaar had een draakachtig monster op de ruit geschilderd, geïnspireerd op een waterspuwer van de nabijgelegen Sacré-Coeurbasiliek. Het was een gevleugelde, geelgroene draak met een open vogelbek die rode wijn spuwde in plaats van regenwater.

Het pand stond er misschien al voordat het dorp Montmartre door Parijs werd opgeslokt. Het had als woonhuis gediend, er was ooit een bakkerij in gevestigd geweest en nu was het alweer decennialang een bistro. De donkere binnenmuren hadden de stemmen gedempt van talloze, altijd dorstige schilders en dichters, avonturiers en bohémiens.

Het was een sombere zondagochtend in de late herfst van 1965. La Gargouille werd verbouwd. De deur was op slot, de vloer was opengebroken en de oude bar werd gebruikt als werkbank.

Op de eerste verdieping, in een grote achterkamer, was er tussen een chaos van flessen, blikken en dozen nog net genoeg ruimte voor een bureau, een stoel en een bank.

Jasper Froch leunde achterover op de stoel en had zijn benen op het bureaublad gelegd en hield zijn handen achter zijn hoofd gevouwen. Hij was een jonge man, slank, bijna te mager, en de huid van zijn gezicht spande strak over zijn jukbeenderen. Maar het meest opvallende waren de lichtgrijze, bijna witte irissen van zijn ogen; mensen die hem voor het eerst zagen, twijfelden of hij een blinde was of een in zichzelf gekeerde ziener.

Jasper zag iets bewegen onder een op de bank uitgespreide beige houtje-touwtjejas.

Er kwam een kale schedel tevoorschijn. Kleine, waterige oogjes rolden verschrikt heen en weer onder dikke, grijze wenkbrauwen. De jas viel op de grond. Een kleine man ging overeind zitten. Hij had een groezelige baard en droeg een kabeltrui die lange tijd niet was gewassen en een versleten, gescheurde broek. Zijn naam was Antoine Faverel en hij was een clochard van middelbare leeftijd. Hij hief zijn rechterwijs-

vinger op alsof hij wilde aangeven dat hij iets ging zeggen. Maar dan stond hij op, sloeg zijn hand voor zijn mond en strompelde door de kamer. Zijn blote voeten traptten blikken bonen en erwten om en hij struikelde bijna. Er waren een toilet en een badkamer op deze verdieping en Jasper hoorde hoe Antoine een deur opende en daarna luidruchtig overgaf. Na enkele minuten kwam de clochard terug. Zijn gezicht zag zo grauw als zijn baard, zijn kale hoofd glansde van het zweet.

‘Het komt niet door de drank van gisteren,’ zei Antoine op verontschuldigende toon. ‘Ik heb te veel gegeten. Dat ben ik niet meer gewend.’

Met onzekere passen liep hij terug naar de bank. Hij ging op het middelste kussen zitten en steunde met zijn handen op het linker en rechter kussen alsof hij zich in een wiebelende roeiboot bevond. Toen stond hij weer op en schuifelde in gebukte houding langs een lange rij van honderden wijnflessen langs de muur. Terwijl hij een fles oppakte, vroeg hij: ‘Wat ben je van plan, Jasper? Blijf je voorlopig in Parijs?’

‘Ik wil naar Zwitserland en dan de Rijn langs, Duitsland door...’

De clochard rechtte zijn rug en toonde Jasper lachend het etiket van de wijnfles: ‘Kijk. Duitse wijn. Rijnwijn! Een paar flinke slokken zullen me goeddoen.’

Hij viste een roestige kurkentrekker uit zijn broekzak – zijn kostbaarste bezit – en opende de fles.

‘Wil je ook?’

‘Weet je wel hoe laat het is? Hoe vroeg?’

Antoine haalde zijn schouders op.

‘Ik ga alles uit deze dag halen wat erin zit. Dat zul je wel begrijpen.’

De vorige avond, vlak voor zonsondergang, had Jasper de clochard ontmoet.

Antoine had de brede trap naar de basiliek beklommen tijdens een doelloze wandeling en plotseling was hij duizelig geworden. De inspanning werd hem te veel. Hij had de hele dag niets gegeten en had alleen wijn gedronken die hij had gekregen van een andere clochard die een paar francs had verdiend met bedelen. Hij verloor zijn evenwicht, spreidde zijn armen alsof hij vleugels had en zou ongetwijfeld zijn nek

gebroken hebben tijdens zijn val van de hoge trap, als hij niet was opgevangen door Jasper Froch.

‘Pas op!’ zei Jasper, terwijl hij hem stevig vasthield. ‘Je kunt niet vliegen, je bent geen torenvalk!’

Omdat ze bijna boven waren, had Jasper de clochard de laatste treden opgesleept.

‘Ik zal je helpen,’ zei Jasper. ‘Wat jij nodig hebt, is een dak boven je hoofd en een paar goede maaltijden. Een nacht goed slapen en je voelt je weer veel beter. Kun je blijven staan?’

Het regende. Enkele toeristen keken uit over de stad, gebukt onder hun paraplu’s.

‘Het gaat wel weer,’ zei Antoine. ‘Het klimmen kostte me te veel inspanning. Ik maak graag gebruik van je aanbod. Je spreekt met een accent. Ben je een Engelsman? Of een Amerikaan misschien?’

‘Een Amerikaan. Spaar nu je adem. Loop met me mee...’

Ze waren langs de grote basiliek gegaan, de Rue Briquet in, om daarna te verdwijnen in zijstraten waar zij achter elkaar moesten lopen over de smalle trottoirs. Het begon harder te regenen en natte keien van de straatjes waren als de glanzende schubben van reusachtige slangen. Jasper stopte voor bistro La Gargouille. Hij was hier al meerdere malen langsgelopen en wist dat er van zaterdagavond tot maandagochtend niemand zou zijn. Het kostte Jasper geen enkele moeite om het slot open te maken met gebruik van een stukje ijzerdraad. Hij hielp Antoine achter de bar langs naar de trap.

Toen de clochard op de bank lag te slapen, toegedekt door de beige jas die ergens aan een kapstok had gehangen, ging Jasper naar de keuken beneden. Daar sloot hij de deur, zodat hij het licht aan kon doen zonder dat iemand dat vanaf de straat zou kunnen zien. De keuken stond vol met barkrukken, stoelen en tafels uit de bar. Er was nog net voldoende ruimte bij het fornuis om te kunnen werken. De voorraadkasten en diepvriezers waren goed gevuld. In korte tijd had hij een voedzame maaltijd bereid en op twee borden geschept. Hij had Antoine wakker-gemaakt en een bord in zijn handen geduwd.

‘Je hebt me gered. Ik had dood kunnen vallen,’ had Antoine gezegd. ‘Nu heb ik een slaappleats en kan ik eten en drinken wat ik wil. Waarom help je me?’

Jasper had zijn schouders opgehaald. ‘Gewoon...’

En nu keek Jasper toe hoe Antoine wijn uit de fles dronk. De clochard had zich gewassen, maar zijn oude, versleten, smerige kleren weer aangetrokken, zodat hij nog steeds die specifieke geur verspreidde die...